

СИЛАБУС ДИСЦИПЛІНИ «Хімія з основами біогеохімії»

Ступінь вищої освіти **Бакалавр**
Спеціальність **101 Екологія**
Освітня програма -
Рік навчання – 4, семестр - 7
Форма навчання - денна
Кількість кредитів ЄКТС - 5
Мова викладання - українська

Лектор курсу
Контактна інформація
лектора (e-mail)
Сторінка курсу в eLearn

Войтенко Лариса Владиславівна, к.х.н., доцент
voitenko@nubip.edu.ua

<https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=2314>

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Хімія з основами біогеохімії вивчає хімічні, фізичні, геологічні та біологічні процеси, які регулюють склад навколишнього середовища, біогеохімічні цикли у їх взаємодії з живою матерією через біологічні системи Землі в часі та просторі. Курс включає закони формування хімічного складу біосфери; принципи біогеохімічного районування, біогеохімічні провінції та ендемічні захворювання в них; теорії походження життя, шляхи та види біогенної та антропогенної міграції хімічних елементів; методи прогнозування хімічних перетворень поллютантів; механізми фракціонування ізотопів живою речовиною; роль живої речовини в геохімічних процесах гіпергенезу та кори вивітрювання; біогеохімічні закономірності, засновані на методах хімічної індикації стану складових біосфери.

СТРУКТУРА КУРСУ

Тема	Години (лекції/лабора торні)	Результати навчання	Завдання	Оцінювання
7 семестр				
Модуль 1. Біогеохімічна характеристика складових біосфери				
Тема 1. Вступ. Предмет та задачі дисципліни. Походження життя на Землі: гіпотези та експерименти	4/6	Знати предмет і задачі курсу; області екологічних проблем, пов'язаних з біогеохімією; сучасні уявлення про біохімічні аспекти появи життя на Землі (теорія Опаріна-Холдейна, теорія РНК світу; успіхи у створення «штучних» форм життя; техніку безпеки в хімічній лабораторії; Вміти працювати та аналізувати наукову та навчальну літературу з дисципліни; Одержати практичні навички та вміти застосовувати методики та обладнання експрес-аналізу на прикладі визначання вмісту активного хлору. рН у питній воді; статистичну обробку експериментальних результатів.	Виконання та здача лабораторних робіт Онлайн тестування через elearn	7

<p>Тема 2. Біосфера, хімічні елементи та біогеохімічні закони</p>	<p>4/4</p>	<p>Знати різні підходи до формулювання поняття біосфери з точки зору її хімічної будови та законів функціонування; Розуміти роль живої матерії як головної рушійної сили хімічної трансформації біосфери; причини існування різних типів класифікації біоактивних елементів; біогеохімічні функції живої матерії. Застосовувати кількісні закони (наприклад, атомне співвідношення Редфілда, принцип Ле-Шательє) для екологічних прогнозів; Одержати практичні навички виконання аналізів поллютантів природних вод (вмісту заліза загального, нітратів)</p>	<p>Виконання та здача лабораторних робіт</p>	<p>7</p>
<p>Тема 3. Біогеохімічне районування та ендемічні захворювання</p>	<p>8/6</p>	<p>Знати основи концепції біогеохімічного районування та біогеохімічні ланцюги за Ковальським; види та причини виникнення типових ендемічних захворювань, в тому числі на території України; Розуміти наслідки аномального розподілу хімічних елементів у гідросфері та літосфері на функціонування живої матерії; методи профілактики та лікування ендемічних захворювань; Одержати практичні навички аналітичного визначання вмісту фторидів, кальцію, магнію у природних водах, аномальний розподіл яких є причиною ендемічних захворювань.</p>	<p>Виконання та здача лабораторних робіт; модульна контрольна робота</p>	<p>20</p>
<p>Всього 1 модуль:</p>	<p>16/16</p>			<p>34</p>
<p>Модуль 2. Біогеохімічні цикли основних біогенних елементів</p>				
<p>Тема 1. Загальні поняття про БГХ цикли. Особливості біогеохімічних циклів осадового та газового типів. Біогеохімічні бар'єри.</p>	<p>12/10</p>	<p>Знати класифікацію, хімічні, фізичні та біологічні процеси, які лежать в основі функціонування біогеохімічних циклів; джерела енергії для реалізації біогеохімічних циклів; докази циклічності; як можна використати хімічні процеси для організації біогеохімічних бар'єрів для попередження міграції поллютантів (кисотно-основних, глинистих, окисно-відновних тощо). Розуміти експериментальну доказову базу циклічності; ступінь антропогенного впливу на функціонування біогеохімічних циклів; чому різні автори мають різні кількісні характеристики потоків, резервуарів циклів; Одержати практичні навички визначання вмісту кофеїну в</p>	<p>Виконання та здача лабораторних робіт; Онлайн тестування через elem</p>	<p>16</p>

		напоях та харчових продуктах; вмісту активного кисню в пральних порошках.		
Тема 2. Хімія консервантів як ксенобіотиків	2/4	Знати основні теоретичні положення використання та механізму природних та штучних консервантів у харчовій, косметичній, деревообробній та ін.. галузях промисловості» їх класифікацію; ризики застосування ксенобіотичних консервантів; Розуміти ризики для людей застосування консервантів, чому без консервантів неможливе сучасне матеріальне виробництво; Застосовувати знання про ризики консервантів у повсякденному житті; Освоїти практичні навички визначання вмісту консерванту E220 (сульфур діоксиду) у харчових продуктах та напоях.	Виконання та здача лабораторних робіт; модульна контрольна робота	20
Всього 2 модуль:	14/14			36
Всього за семестр				70
Залік				30
Всього за курс				100

ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Політика щодо дедлайнів та перескладання:	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, хвороби чи участі у заходах університету, конференціях тощо).
Політика щодо академічної доброчесності:	Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів).
Політика щодо відвідування:	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із деканом факультету)

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ СТУДЕНТІВ

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка національна за результати складання екзаменів заліків	
	екзаменів	заліків
90-100	відмінно	зараховано
74-89	добре	
60-73	задовільно	
0-59	незадовільно	не зараховано